צה: מי שהיה פרק תשיעי פסחים

פסח שני אין טעון ליגה. תימה לרשב"ם אמאי מיצטריך הא לא מרבינן מכלל מקת הפסח מצוה שאינה על גופו: **טעון** ליגה. פי' יוס ז' וילך יוס שני וקשה דבגלוב וערבה (סוכה דף מז.) משמע דטעון ליגה כל ז' דקאמר כשם שבשעת מאי קא מרבה [1]אל תאכלו ממנו נא בפרטיה מאי קא ממעטי [2]לא תשחט על חמץ דם זבחי איפוך אנא מצוה דגופיה עדיף: הראשון טעון הלל באכילתו וכו': מנא הני מילי א"ר יוחנן משום ר' שמעון בן יהוצדק אמר קרא [3]השיר יהיה לכם כליל התקדש חג לילה המקודש לחג טעון הלל לילה שאין מקודש לחג אין טעון הלל: זה וזה טעונין הלל בעשייתן כו': מ"ט איבעית אימא לילה קא ממעט יום לא קא ממעט ואיבעית אימא [4]אפשר ישראל שוחטין את פסחיהן ונוטלין את לולביהן ואין אומרים הלל: נאכלין צלי וכו': שבת אין טומאה לא מתני' דלא כרבי יהודה [5]דתניא [6]דוחה את השבת ואין דוחה את הטומאה ר' יהודה אומר אף דוחה את הטומאה מ"ט דת"ק מפני טומאה דחיתיו יחזור ויעשה בטומאה ורבי יהודה התורה חזרה עליו לעשותו בטהרה לא זכה יעשה בטומאה ת"ר פסח ראשון דוחה את השבת פסח שני דוחה את השבת פסח ראשון דוחה את הטומאה פסח שני דוחה את הטומאה פסח ראשון טעון לינה פסח שני טעון לינה [7]דוחה את הטומאה כמאן כר' יהודה ולרבי יהודה טעון לינה והא [8]תניא ר' יהודה אומר מניין לפסח שני שאין טעון לינה שנאמר [9]ופנית בבקר והלכת לאהליך וכתיב [10]ששת ימים תאכל מצות הנאכל לששה טעון לינה שאין נאכל לששה אין טעון לינה תרי תנאי ואליבא דרבי יהודה: **מתני'** [11]הפסח שבא בטומאה לא יאכלו ממנו זבין וזבות נדות ויולדות ואם אכלו פטורין ר' אליעזר פוטר אף על ביאת מקדש: **גמ'** ת"ר זבין וזבות נדות ויולדות שאכלו בפסח שבא בטומאה יכול יהו חייבין תלמוד לומר [12]כל טהור יאכל בשר [13]והנפש אשר תאכל בשר מזבח השלמים אשר לה' וטומאתו עליו ונכרתה [14]נאכל לטהורים חייבים עליו משום טמא ושאינו נאכל לטהורין אין טמאין חייבין עליו משום טמא [15]רבי אליעזר אומר יכול דחקו [16]זבין ונכנסו לעזרה בפסח הבא בטומאה יכול יהו חייבין תלמוד לומר [17]וישלחו מן המחנה כל צרוע וכל זב וכל טמא לנפש בזמן שטמאי מתים משתלחין זבין ומצורעין משתלחין אין טמאי מתים משתלחין אין זבין ומצורעין משתלחין בעי רב יוסף דחקו טמאי מתים ונכנסו להיכל בפסח הבא בטומאה מהו מדאישתרי טומאת עזרה אישתרי נמי טומאת היכל או דילמא מאי דאישתרי אישתרי מאי דלא אישתרי לא אישתרי אמר רבא אמר קרא [18]וישלחו מן המחנה אפילו מקצת מחנה [19]איכא דאמרי אמר רבא אמר קרא וישלחו מן המחנה אל מחוץ למחנה תשלחום כל היכא דקרינן ביה אל מחוץ למחנה תשלחום קרינן ביה וישלחו מן המחנה בעי רב יוסף דחקו טמאי מתים ואכלו אימורי פסח הבא בטומאה מהו

מאי קא מרבה אל תאכלו ממנו נא. דתייב בפסח שני: **לא תשחט על חמץ דם זבחי איפוך אנא מצוה דגופיה עדיף:** הראשון טעון הלל באכילתו וכו': מנא הני מילי א"ר יוחנן משום ר' שמעון בן יהוצדק אמר קרא [3]השיר יהיה לכם כליל התקדש חג לילה המקודש לחג טעון הלל: זה וזה טעונין הלל בעשייתן כו': מ"ט איבעית אימא לילה קא ממעט יום לא קא ממעט ואיבעית אימא [4]אפשר ישראל שוחטין את פסחיהן ונוטלין את לולביהן ואין אומרים הלל: נאכלין צלי וכו': שבת אין טומאה לא מתני' דלא כרבי יהודה [5]דתניא [6]דוחה את השבת ואין דוחה את הטומאה ר' יהודה אומר אף דוחה את הטומאה מ"ט דת"ק מפני טומאה דחיתיו יחזור ויעשה בטומאה ורבי יהודה התורה חזרה עליו לעשותו בטהרה לא זכה יעשה בטומאה. אלא מוטב ילחה לגמרי: **טעון לינה.** לילה הראשון ילין בירושלים מיכן ואילך רשאי לדור חוץ לחומה כמוך המחוס והיינו לאהליך להאל שחוץ לחומה ולא לביתו ממש דהא י"ט הוא ועוד דקא בעי לאתיוי עולת ראייה: **הנאכל לששה.** שאוכלין עליו מלות ששה ימים ולישנא דקרא נקט וקרא לדרשה אתא ללמד על יומות הפסח שהן רשות בתמילת מלה חוץ מלילה הראשון בפרק בתרא (דף קכ.): **טעון לינה.** לילה אחד בתוך העיר: **מתני' לא יאכלו ממנו זבין.** דגבי טמא לנפש כתיב אים [6] אים נדתה ואין ליבור נדתין אבל גבי זיבה אף ליבור נדתין בפרק אלו דבריס (לעיל דף סז.): **ואם אכלו פטורין מכרת.** דאוכל קדשים בטומאה כדליף בברייתא בגמרא אבל מביאת מקדש לא פטרינהו רחמנא: **ורבי אליעזר פוטר.** אף מכרת דביאת מקדש וטעמא ליף בגמרא: **גמ' וישלחו מן המחנה כו'.** ות"ק לא דרים להכי דכולהו איצטריכו לדאמרינן גאלו דבריס (שם) לחלקם למתנותיהם: **ונכנסו להיכל.** מקום שלא הותרו שם דאין שם לרבי פסח (ב) ואלו הכתים אסורין ליכנס לשם אלא לצורך משום דכתיב[a] אל יבא בכל עת וזה שנכנס בטומאה יכול יתחייב על ביאת מקדש בטומאה: **אפילו מקצת מחנה.** אע"פ שאין משתלחין מכל מחנה שכיון שהרי מותרין בעזרה טמאי מתים בפסח הבא בטומאה משתלחין מיהא ממקצתו מן היכל: **איכא דאמרי כו'.** ורבא לקולא פשט דאין חייבין על ביאת מקדש בהיכל: **אל מחוץ למחנה תשלחום.** היינו היכל דכתיב ביה אשר אני שוכן בתוכם: **ישלחו מן המחנה.** עזרה כך קבל רבי. וי"ל דאיפכא גרסי' לה כל היכא דקרינא אל מחוץ למחנה שצריך להוציאם לגמרי אף מן העזרה קרינא ביה מן המחנה היכל וכל היכא דלא קרינא ביה אל מחוץ לא קרינא ביה וישלחו מקצת מחנה: **אימורי פסח.** כגון כליות ויותרת הכבד: מהו

פסח שני אין טעון ליגה. תימה לרשב"ם אמאי מיצטריך הא לא מרבינן מכלל מקת הפסח מצוה שאינה על גופו: **טעון** ליגה. פי' יוס ז' וילך יוס שני וקשה דבגלוב וערבה (סוכה דף מז.) משמע דטעון ליגה כל ז' דקאמר כשם שבשעת ימי החג טעונין קרבן שיר וברכה ולינה מאי ברכה לאו זמן לא ברכת המזון ותפלה ה"נ מתברכת דאי ס"ד זמן זמן כל ז' מי איכא משמע דקרבן ולינה ניחא ליה שיהיו כל שבעה י"ל דהוה מצי למימר ולטעמיך ליגה כל ז' מי איכא וכמו שמסיק אומן דאי לא בריך יומא קמא זמן יברך שאר ימים ה"נ נפרש גבי ליגה אם לא לן יום ראשון ילין שאר ימים ולעולם אין טעון ליגה רק יום ז' ובפ' דם חטאת (זבחים דף נו:) [7] אמר רקאמר ר' טרפון ואם ביאל בו בחמלת הרגל יבאל בו כל הרגל ומפרש בגמרא אמר רבי יצחק דאמר קרא ופנית בבקר עשאן הכתוב כולן בקר ז' הייט דאגידי כולן זה בזה כמו בקר ז' שאם לא לן אתמול ילין היום והדר ופנית בבקר וע"כ כן הוא דאי ליגה כל ז' אם כן מאי קאמר שמיני רגל בפני עצמו לגבי ליגה הלא כל שאר ימים שלפניו אמר טעונין ליגה אלא ודאי יום ראשון ושמיני טעונין ליגה ולא יותר וכן משמע בספיפי בפרשת כל הבכור והלכת לאהליך מלמד שטעונין ליגה פי' כל ג' רגלים מנין לרגות עופות ומנחות יין ולבונה ועלים ת"ל ופנית בבקר כל פנות שאתה פונה לא יהא אלא מבקר ואילך ר' יהודה אומר יכול יהא נפסח קטן טעון ליגה ת"ל ועשית פסח כו' וחכמים אומרים הרי הם כעצים ולבונה שטעונים ליגה משמע שאינו טעון ליגה אלא אותו לילה בלבד שאחר הבאת קרבנו ומרבי ליה כמו ליגה דרגלים אלמא יום אחד הוא ותו לא ות"ת דהכא ממעט פסח [קטן] מליגה ומי גרע ממבית קרבנו בימות החול דטעון ליגה יום ז' ושמא כיון דמשלומין דראשון הוא לא בעי ליגה אפילו יום אחד ות"ת דתנן (סוכה דף מב:) ההלל והשמחה שמונה א"כ ע"כ יצטרך ליגה כל ז' משום שלמי שמחה דדוקא בשבת אמרינן בחלו דבריס (לעיל דף עא.) משמחו בכסות נקיה ויין ישן וי"ל ישמח באותן שנאכלו אתמול או בשלמי חגיגה: **כל** היכא דקרינא ביה אל מחוץ למחנה כו'. וא"ת כיון דאין חילוק בין היכל לעזרה למאי הלכתא איכתיב מן המחנה דמשמע מקצת מחנה וי"ל דעשה מיהא איכא בהיכל טפי מבעזרה דלא אישתרי מהיקשא אלא כרת: למעוטי

מאי קא מרבי אל תאכלו ממנו נא. דתייב בפסח שני: **לא תשחט על חמץ.** דמותר לשוחטו על חמץ כדתנן (פ"ב) מלה וחמץ עמו בבית אע"ג דכבר מיעטו ליה מהשבתת שאור ומבל ילאה הוה אמינא הני מילי אלא בשעת שחיטה אבל בשעת שחיטה לא להכי איצטריך למעוטי מלא שחטו: **השיר יהיה לכם.** כיום שתגאלו מן הגלות: **כליל התקדש חג.** כמו שאתם נוהגים לשורר בליל התקדש חג ואין לך לילי חג להטעין שירה חוץ מלילי פסחים על אמילתו: **לילה המקודש לחג.** כגון פסח ראשון: **שאין מקודש לחג.** כגון ליל אמילת פסח שני שאינו י"ט: **לילה.** דפסח שני מיעטו אבל יום שהוא זמן עשייתו לא מיעטו והרי הוא כפסח ראשון שטעון הלל בשעת שחיטתו כדאמרן בתמיד נשחט (לעיל דף סד.) ולקמן (דף קיז.) אמרינן נביאים שביניהן תקנו להם שיהו אומרים על כל פרק ופרק וכל דבר מידות: **אפשר כו'.** דכיון דדבר מצוה הוא טעון הלל: **נוטלין את לולביהן.** אגרלא נסבא דברייתא היא הכי בפרק בתרא (שם): **לני** (א). דאיתרבי מכללה דמלות ומרוצים: **דוחה את השבת.** דכתיב כתיב ביה במועדו למ"ד [8]קרבן ה' לא הקריב במועדו[b] בשני (לעיל דף נג.): **יחזור ויעשה בטומאה.** בתמיה. אלא מוטב ילחה לגמרי: **טעון לינה.** לילה הראשון ילין בירושלים מיכן ואילך רשאי לדור חוץ לחומה כמוך המחוס והיינו לאהליך להאל שחוץ לחומה ולא לביתו ממש דהא י"ט הוא ועוד דקא בעי לאתיוי עולת ראייה: **הנאכל לששה.** שאוכלין עליו מלות ששה ימים ולישנא דקרא נקט וקרא לדרשה אתא ללמד על יומות הפסח שהן רשות בתמילת מלה חוץ מלילה הראשון בפרק בתרא (דף קכ.): **טעון לינה.** לילה אחד בתוך העיר: **מתני' לא יאכלו ממנו זבין.** דגבי טמא לנפש כתיב אים [6] אים נדתה ואין ליבור נדתין אבל גבי זיבה אף ליבור נדתין בפרק אלו דבריס (לעיל דף סז.): **ואם אכלו פטורין מכרת.** דאוכל קדשים בטומאה כדליף בברייתא בגמרא אבל מביאת מקדש לא פטרינהו רחמנא: **ורבי אליעזר פוטר.** אף מכרת דביאת מקדש וטעמא ליף בגמרא: **גמ' וישלחו מן המחנה כו'.** ות"ק לא דרים להכי דכולהו איצטריכו לדאמרינן גאלו דבריס (שם) לחלקם למתנותיהם: **ונכנסו להיכל.** מקום שלא הותרו שם דאין שם לרבי פסח (ב) ואלו הכתים אסורין ליכנס לשם אלא לצורך משום דכתיב[a] אל יבא בכל עת וזה שנכנס בטומאה יכול יתחייב על ביאת מקדש בטומאה: **אפילו מקצת מחנה.** אע"פ שאין משתלחין מכל מחנה שכיון שהרי מותרין בעזרה טמאי מתים בפסח הבא בטומאה משתלחין מיהא ממקצתו מן היכל: **איכא דאמרי כו'.** ורבא לקולא פשט דאין חייבין על ביאת מקדש בהיכל: **אל מחוץ למחנה תשלחום.** היינו היכל דכתיב ביה אשר אני שוכן בתוכם: **ישלחו מן המחנה.** עזרה כך קבל רבי. וי"ל דאיפכא גרסי' לה כל היכא דקרינא אל מחוץ למחנה שצריך להוציאם לגמרי אף מן העזרה קרינא ביה מן המחנה היכל וכל היכא דלא קרינא ביה אל מחוץ לא קרינא ביה וישלחו מקצת מחנה: **אימורי פסח.** כגון כליות ויותרת הכבד: מהו

עין משפט נר מצוה

[1] ז א מי' פ"י מהל' ק"פ הלכה טו:
[2] ב מי' פ"ד מהל' מאכ"א מקדש הלכה יב ופ"ז מהל' ק"פ הל' ח:
[3] ג מי' פ"ד מהל' מאכ"א מקדש הל' יג:

רבינו חננאל

[a] רבה אל תאכלו ממנו נא דמי ליה. בפרטיה קא [b] משעו לא תשחט על חמץ. [c] בכלהו אמרינן איפוך אנא, ושנינן מצוה דגופיה [d] עדיף. הראשון טעון הלל [e] באכילתו. דכתיב השיר [f] יהיה לכם כליל התקדש [g] חג. כלומר אין טעון הלל [h] אלא בלילי חג, ופסח [i] אני אינו נאכל בלילה [j] מקודש לחג. זה וזה טעונין [k] הלל (באכילתן) (בעשייתן) [l] נאכלין הפסח הראשון [m] השני על מצות ומרורים. [n] דוחין את השבת. דייקינן [o] אינה שבת אין אבל טומאה [p] אין השני דוחה. מתני' דלא [q] ר' יהודה, דתניא דוחה [r] שבת ואינו דוחה טומאה, [s] מפני טומאה דחיתו מן [t] הראשון יחזור בשני יעשנו [u] בטומאה. ר' יהודה אומר [v] אף דוחה את הטומאה, [w] לאי טעמא, התורה חיזרה [x] עליו לעשותו בטהרה לא [y] זכה יעשנו בטומאה. ת"ר [z] פסח ראשון ושני דוחין [aa] את השבת ואת הטומאה [bb] טעונין לינה. ואמרינן [cc] שלמא פסח שני דוחה [dd] את הטומאה כר' יהודה, [ee] אלא טעון לינה כמאן, [ff] ר' יהודה, והתניא ר' [gg] יהודה אומר מנין לפסח [hh] שני שאין טעון לינה כו'. [ii] שנינן תרי תנאים ואליבא [jj] דרבי יהודה, חד תנא [kk] אני משמיה טעון לינה [ll] חד תנא תני משמיה אין [mm] טעון לינה.

[1] **מתני' הפסח שבא** בטומאה לא יאכלו זבין וזבות נדות ויולדות אם אכלו פטורין וכו'. [2] ורקימנא לר' יהושע דתאני [3] פסח הבא בטומאה שאכלו [4] ממנו זבין וזבות נדות [5] ויולדות, יכול יהו חייבין, [6] ת"ל כל טהור יאכל [7] בשר והנפש אשר תאכל [8] בשר. נאכלין לטהורין [9] וחייבין עליו משום טומאה כו'. בעי רב יוסף דחקו [10] טמאי מתים ונכנסו להיכל [11] בפסח הבא בטומאה [12] יהו, מדאישתרי טומאת [13] עזרה אישתרי נמי טומאת [14] היכל כו'. ופשיט רבא [15] בלישנא קמא דלא אשתרי [16] בלישנא בתרא משמע [17] אשתרי. בעי רב יוסף [18] דחקו טמאי מתים וגנבו [19] אימורי פסח הון חלבי [20] ופסח (הבא) בטומאה מהו.

מסורת הש"ס

[a] (ויקרא כ"ז:), [b] (ולקמן קיז.), [c] (ויומא דף נא.), [d] פ"ש דמגר מה:, [e] סוכה דף מז., [f] לעיל דף סז., [g] כריתות דף י., כתובות דף לב., [h] (מנחות סה: ע"ש), [i] לעיל דף סז: (מנחות לה:), [j] (זבחים לה:), [k] ומלוקין כל"ל), [l] (ועי' מוספות יומא נא. ד"ה דוחה), [m] (ובמדבר ט:), [n] (ופסח נז.), [o] (ויקרא נח.), [p] (ופסח נז.).

תורה אור השלם

1. אל תאכלו ממנו נא ובשל מבשל במים כי אם צלי אש ראשו על כרעיו ועל קרבו:
שמות יב ט
2. לא תשחט על חמץ דם זבחי ולא ילין לבקר זבח חג הפסח:
שמות לד כה
3. השיר יהיה לכם כליל התקדש חג ושמחת לבב כהולך בחליל לבוא בהר יי אל צור ישראל:
ישעיה ל כט
4. ובשלתָ ואכלתָ במקום אשר יבחר יי אלהיך בו ופנית בבקר והלכת לאהליך:
דברים טז ז
5. ששת ימים תאכל מצות וביום השביעי עצרת ליי אלהיך לא תעשה מלאכה:
דברים טז ח
6. והנפש אשר תגע בכל טמא לא יאכל באש ישרף והבשר כל טהור יאכל בשר: ויקרא ז יט
7. והנפש אשר תאכל בשר מזבח השלמים אשר ליי וטמאתו עליו ונכרתה הנפש ההוא מעמיה: ויקרא ז כ
8. צו את בני ישראל וישלחו מן המחנה כל צרוע וכל זב וכל טמא לנפש: במדבר ה ב
9. מזכר עד נקבה תשלחו אל מחוץ למחנה תשלחום ולא יטמאו את מחניהם אשר אני שכן בתוכם:
במדבר ה ג

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה לני דאיתרבי נמתק כל הדבור: (ב) שם ד"ה ונכנסו וכו' לרבי פסח ואפילו כהנים:

מוסף רש"י

השיר. הלל (ערכין י:). המקודש. בעצירת מלאכה (שם). מניין לפסח שני. דאמור לטמאים לעשותו בחדש השני, שאין טעון לינה. בירושלים (סוכה מז:). ופנית בבקר. וסמיך ליה ששת ימים וגו'. פסח שני אינו אסור בחמץ אלא שטעון מצה למצוה ואוכל ממנו מיד (שם). הפסח שבא בטומאה. שנטמאו רוב לבור בחמת ועשו פסח בטומאה (בכורות כג.). לא יאכלו ממנו זבין וזבות נדות ויולדות. אע"פ דאמרינן ליה טמאי מתים (שם) דכי דייקינן אים נדתה ואין ליבור נדתין, בטמא נפש הוא דדייקינן, גבי אים כי יהיה טמא לא כתיב אלא לנפש, וכדידה דייקינן אים ולא לבור (לעיל סז.). יכול דחקו כו' בפסח הבא בטומאה. כגון שריב ליבור בטמאים כדאמר אים נדתה לפסח שני ולא ליבור, ובטומאת מת הותרה להם כדכתיב טמא לנפש, אבל לא זבה ונדה (מנחות צה:).

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com